

LIBRIS

We know
books

The country that I love: an exile's memories
Marie, Queen of Romania

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MARIA, regină a României

Țara pe care o iubesc / Maria, regina României ; trad. din engleză de
Edith Negulici. - București : Librex Publishing, 2022
ISBN 978-606-8998-06-0

I. Negulici, Edith (trad.)

821.135.1

Editor: Ionuț Radu

Redactare: Anca Coman

Tehnoredactare: Alexandra Tolocenco

Design copertă: Ioana Olga Bejan & Denisa Nicoară

LIBREX PUBLISHING

Str. Episcopul Radu, Nr. 30, București

redacție: 0723 193 019

comenzi@librex.ro

www.librex.ro

© LIBREX PUBLISHING, 2022

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul
scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform *Legii*
dreptului de autor

MARIA,
REGINA ROMÂNIEI

ȚARA PE CARE O
IUBESC

MEMORII DIN EXIL

Traducere din limba engleză și note
Edith Negulici

 LIBREX
București, 2022

Capitolul 1

Oare ce aş putea face eu, Regina voastră, ca să vă susţin moral în acest ceas îngrozitor, când tuturor ne-a fost smuls ceea ce ne aparţine? V-am văzut disperarea şi, odată cu ea, am simţit acea agonie care sfâşie sufletul după înfrângere şi retragere. Am trăit-o împreună cu voi, cunosc efortul de care e nevoie ca să-ţi ridici capul din nou şi să priveşti viitorul în faţă.

Cum să mă fac auzită, cum să ajung la inimile voastre, cum să vă vorbesc şi despre ce anume? Condeii mei ezită – sunt prea multe de spus, durerea este prea mare –, frica ne atârnă deasupra capului ca un nor, dar cineva trebuie să îndrăznească să-şi facă vocea auzită, cineva trebuie să aibă curajul să sfâşie acea tăcere infernală care ne striveşte, făcându-ne să ne simţim ca şi cum am fi deja morţi, uitaţi, excluşi din rândul celor vii.

Odată cu venirea primăverii, o nostalgie imensă, de nestăpânit îmi umple sufletul. Ca o prizonieră care se uită printre gratiile temniţei, în căutarea unui colţ de cer, încerc să-mi amintesc locurile pe care le-am părăsit atât de brusc şi de tragic. Fiindu-ne smulse în clipe de întuneric, cu atât mai strălucitoare par ochilor

noștri plini de lacrimi, cu atât mai prețioase – nici nu știam cât de mult le iubim. Au devenit dintr-odată Paradisul pierdut, după care tânjim cu toții. Așa că m-am gândit că, în aceste vremuri sumbre și pline de încercări, măcar condeiul meu i-ar putea îndruma din nou pe unii dintre noi către casele de care ne este dor.

Menirea pe care mi-am asumat-o este dulce-amară și dacă, probabil, cuvintele mele ar ajunge la sufletele unora dintre cititorii mei, îi rog, dacă intonațiile mele li s-ar părea cumva prea tragice, să țină minte că sunt scrise cu sângele meu.

Dacă sunt mai înclinată să vorbesc despre munți, câmpii și șesuri decât despre orașe și străzi, dacă zugrăvesc sate, biserici și locuri singuraticе, este pentru că sufletul meu de artist a fost cel care m-a învățat să iubesc această țară. Întotdeauna m-am simțit cel mai profund atrasă de cei umili, de țărani. Tradițiile și obiceiurile lor, bucuriile și durerile lor mă emoționau în mod ciudat, simțeam dorința să-i cunosc, să-i înțeleg, să fiu acceptată fără ezitare în mijlocul lor. Îndrăgeam întinderile nesfârșite în mijlocul cărora trăiau, mirosul pământului roditor pe care îl arau. Înțelegeam poezia colbului așternut peste munca lor, acel efort neîncetat către un ideal inefabil, nezămislit încă.

Nu există nimic din România pe care să nu-l fi iubit. Mai profund decât majoritatea celor născuți aici, m-am simțit una cu întinsele ei câmpii, cu nesfârșitele sale drumuri, cu apusurile, cu răsăriturile ei acoperite de rouă, cu pădurile întunecate și cu lanurile aurii de grâu. Am iubit până și mărăcinii deșirați care-

și împrăștie prin bolovănișuri frumusețea inutilă a ramurilor lor spinoase. Am ajuns, în timpul rătăcirilor mele, în locuri atât de singuraticе, încât îmi păreau la capătul lumii și acolo mă opream contemplând ultima strălucire a soarelui, înainte ca acesta să se scufunde în odihnă. Și am iubit singurătatea din jurul meu. Mi-au plăcut culorile strălucitoare ale cerului, melancolia stranie a nopții care se așternea, aburul parfumat de rouă ce se înălța din pământ, vâlul de colb ce plutea peste lume... Am iubit România întru totul, am iubit-o profund... am iubit-o mult!

Nu aveam nevoie să-mi fie smulsă ca să-mi dau seama cât de aproape era de inima mea. Cu toate acestea, privind pe fereastra temniței mele, fiecare tablou care zace adormit în sufletul meu mi se înfățișează limpede, ca o minune; dar sunt atât de multe, încât abia dacă îmi dau seama pe care ar trebui să-l zugrăvesc mai întâi...

Capitolul 2

Întrucât gândurile mele se îndreaptă firesc, înainte de toate, spre locul unde a trebuit să-l abandonez pe micuțul pe care l-am iubit atât de profund, trebuie să mă opresc un moment pentru a vorbi despre căminul care m-a găzduit cu generozitate mulți ani.

Drag cămin al Cotrocenilor; ești pustiu acum! Dacă mă voi întoarce vreodată la tine, cum te voi găsi? Mă vei primi cu bucurie sau încă vei fi cutremurat de tot ce ai văzut?

Ce mult te-am iubit, Cotroceni!

Iarna vedeam din pat soarele răsărind peste oraș. Obișnuită să mă trezesc devreme, savuram în fiecare zi această sărbătoare de culori. În splendoarea strălucitoare a orașului, copacii desfrunziți își întindeau ramurile acoperite cu stoluri de ciori. Uneori, această invazie întunecată se ridica în aer ca un nor de furtună, înconjurând în zbor văzduhul portocaliu cu linii negre.

Primăvara mă trezeau păsările cu ciripitul lor, sau goarneau garnizoanei care-mi aminteau de ceasurile zilnice de călărie. O, cât de bine cunoșteam fiecare

Am iubit România
între totul, am
iubit-o profund...
am iubit-o mult!

sunet de goarnă; după notele diferite îmi dădeam seama cu ușurință ce regiment trecea! În anii tinereții, regimentul meu cânta mereu o anumită melodie, ca să știu că trece prin apropiere.

Sunetele Cotrocenilor! Le cunosc pe toate și, dacă acum, deodată, aud un sunet asemănător, inima îmi bate mai tare și îmi dau lacrimile. Noaptea de primăvară și de început de vară rezonau mereu cu sunetul goarnelor și cu lătratul îndepărtat al câinilor. De Paște ascultam glasurile fetelor cântând în cor: „*Hristos a înviat, a înviat din morți*“. Dinspre oraș, acordurile însuflețite ale valsurilor pătrundeau uneori până în grădina noastră liniștită, amestecându-și ciudat melodiile cu trilarurile privighetorilor care cântau până târziu în noapte. Aerul era plin de parfumul florilor... Dar acum toate acestea sunt doar trecut! Da, trecut...

Încă aud pașii grăbiți ai copiilor mei fugind spre mine pe potecile acoperite cu nisip, cu brațele pline de flori, cu pletele blonde fluturând în vânt. Întotdeauna, la orice vârstă, alergau astfel spre mine, cu mâinile pline de flori, cunoscându-mi dragostea pe care o port și celor mai modeste dintre ele. Îi văd venind unul după altul și întotdeauna era câte un micuț care îi lua locul celui care crescuse mare; anul trecut a fost micul Mircea; și mereu veneau așa, cu brațele pline de flori...

Florile erau diferite, în funcție de anotimp. Mai întâi erau toporașii, sau ciuboțica-cucului, sau o anemonă albă micuță, apoi veneau narcisele de culoarea soarelui, urmate de lalele și de iriși, liliac și trandafiri, până

când, în miezul verii, îmi aduceau crini, albi ca zăpada, mirosind puternic și aproape la fel de înalți precum copilul care mi-i dăruia.

Dar toate astea aparțin trecutului... Mircea zace în mormânt, iar soldați care nu sunt ai noștri stau de strajă în fața ușilor casei noastre...

Cotroceni a fost cândva o mănăstire, ascunsă de păduri ce aproape o despărțeau de oraș. Vechea sa biserică încă străjuiește în mijlocul curții, înconjurată de castani, care, când sunt înfloriți, par împodobiți cu mii de lumânări, atârinate de ramuri ca pentru o sărbătoare. Toamna frunzele li se transformă în aur prețios, dar iarna copacii sunt desfrunziți și tremură pe lângă zidurile bisericii.

Acest sanctuar străvechi nu a fost profanat de nicio restaurare neinspirată. Biserica se înalță neatinsă, păstrându-și farmecul de odinioară, dar, din păcate, atunci când locuințele au fost reconstruite în jurul ei, nimeni nu s-a gândit să o clădească după frumoasele modele ale vechilor mănăstiri din alte părți ale țării. Au vrut să ne clădească un „palat“, neștiind că prințesa care venise de departe va deveni într-o zi admiratoarea înflăcărată a unui stil pe care mulți îl uitaseră, din cauza influențelor mai recente, venite din țări străine. Astfel încât arhitectura casei e lipsită de frumusețe, cu excepția unei mici părți pe care am înălțat-o mai târziu.

Deși am petrecut multe momente fericite în acea locuință care ani întregi a fost casa mea, acum tot dorul meu se îndreaptă spre biserica de acolo, unde o parte din inima mea sângerează.

În tăcerea sa mistică, mulți prinți și-au găsit odihna veșnică, prinți ale căror nume sunt sculptate pe străvechi lespezi funerare. Lângă acele morminte există o lespede fără nume, mică și solitară, care zace acolo așteptând întoarcerea celor care nu au avut timp să-i sculpteze numele în marmură.

Poate ne vom întoarce într-o zi. Apoi, pe ea va fi gravată o inscripție, conform obiceiului străvechi – nu vor fi necesare multe cuvinte, pentru că doar patru ani prea scurți a fost oaspete pe pământ, până când Dumnezeu l-a chemat în Paradis. Aproape de lespedeza fără nume se află o alta, care poartă această inscripție: *„În floarea vârstei, în floarea tinereții, mourtea cruntă l-a smuls din onorurile ce i se cuveneau pe prea tânărul Constantin, fiul cel viteaz al lui Radu Hanai, Marele Spătar. Avea douăzeci și doi de ani, iar nefericitei sale mame i-a lăsat o mare durere în suflet. O! Demnă de lacrimi este pierderea lui. După ce a dobândit un loc nemuritor în neamul Cantacuzinilor, a fost îngropat cu cinste aici, astfel încât amintirea lui să rămână de neuitat. Era în anul lui Hristos 1723. Multe suspine le va fi lăsat în urmă rudelor, dar în ceea ce o privește pe mama sa, adâncă i-a fost întristarea, iar lacrimile, fără de sfârșit. Doamne Dumnezeule, Mântuitorul nostru, fie ca harul Tău să rămână de-a pururi cu El, să se odihnească în pace și mântuirea să fie a Lui în vecii vecilor. 1729.“*